

Z večkratno svetovno prvakinja v različnih kategorijah, Nemko Jolly Schrenk, je Vonarneisti v superiornem pasu z oceno 9,5 na Passchampionatu v Zachowu septembra letos poletel med najboljše žrebce na svetu in v skupino redkih lateralnih prvakov. Z Vonarneistijem frá Lynghago se je tudi Slovenija vključila v igro islandskega profesionalizma v športu in rejji.

Elitni islandski žrebec zastopa slovenske barve

O moderni rejji islandskih konj, o športnih in rejskih dogajanjih na najvišji ravni ter o izjemnem uspehu islandskega žrebca Vonarneistija frá Lynghage smo se pogovarjali z Agato Maček, ljubiteljico in poznavalko te pasme.

Ste lastnica islandskega žrebca Vonarneistija frá Lynghage, ki ga nazivate z gæðingur. Kaj pomeni ta izraz?

Islandci imajo za svoje konje veliko izrazov, gæðingur pa označuje izjemnega, skoraj popolnega konja. Takšnega, ki je nadpovprečen v športu in rejji in ga je obenem užitek jahati kot preprostega rekreativnega konja. Vendar tega naziva konj ne pridobi kar tako, zanj mora veliko pokazati in se dokazati na mnogo področjih, zlasti v zadnjih letih, ko so v FEIF (svetovna organizacija za rejo in šport islandcev) zelo poostrili ocenjevalni sistem v rejji (FIZO) in športu (FIPO) – rejska in športna ocenjevalna lestvica obsegata vrednosti od nič do deset. Vonarneisti je zlasti v letošnji sezoni dokazal, da mu gæðingurstvo vsekakor pripada, saj se uvršča med najboljše islandske žrebce na svetu.

Islandski konji so večhodni (gaited) konji. Nekateri so štirihodni, drugi peterohodni. Kakšen pa je glede tega globalni cilj rejcev islandcev?

Vedno je bil cilj reje islandcev odličen peterohodni konj – konj, ki ima korak, kas, galop, tölt in pas (štirihodniki nimajo pasa). To

dokazuje že dejstvo, da obstaja samo en ocenjevalni rejski sistem (FIZO), v katerem tekmujejo štirihodniki in peterohodniki. FIZO vzpodbuja vzrejo peterohodnikov. Pas in tölt (ki sta bistvo pasem gaited), razumljivo, štejeta največ točk. Štirihodniki so za pas (ki ga nimajo) avtomatično ocenjeni s 5,0 (to je izhodiščna, nulta ocena). To pomeni, da je globalni rejski cilj vzreja tako imenovanih lateralnih prvakov, konj, ki zmorejo ločevati tölt in pas na najvišji možni kvalitativni ravni (čistost takta, izrazita uporaba vsega telesa, velike hitrosti, izrazita akcija nog). Lateralni prvaki so tisti rejski konji, ki na rejskem prvenstvu dosežejo oceno 9 ali več za oba lateralna hoda – tölt in pas. Po podatkih World Fengurja, svetovne rejske knjige za islandske konje, ki zajema podatke rejskih ocenjevanj od leta 1970, je samo 15 konj, ki imajo oceno 9 ali več za tölt in obenem oceno 9 ali več tudi za pas. Vendar pa je treba upoštevati dejstvo, da so pri FEIF ob prehodu v leto 2005 zelo poostrili svoj ocenjevalni sistem za rejo (FIZO) in šport (FIPO). Torej konji, ocenjeni pred letom 2005, za isto predstavitev po letu 2005 ne dobijo več enako visokih ocen, zato je aktualnih lateralnih prvakov trenutno na svetu samo sedem: Hrani vom Schlossberg (1999), Stáli frá Kjarri (1998), Illingur frá Tóftum (1998), Aðall frá Nýjabae (1999), Fursti frá Stóra-Hofi (2000), Glotti frá Sveinatungu (2002) in Vonarneisti frá Lynghaga (1999) – v oklepajih so letnice rojstva. Vonarneisti je v to skupino elitnih žrebcev vstopil septembra letos, ko je na Passchampionatu v Zachowu z nemško jahalko Jolly Schrenk dosegel sanjsko oceno za jahalne sposobnosti – 8,82, pri čemer je za tölt dobil oceno 9,0, za pas 9,5, za značaj pa 9,0.

Timotej Bucik in njegov Vonarneisti

Cilj je torej peterohodni konj?

Cilj reje islandskih konj je vsekakor široko uporaben peterohodni konj; le peterohodni konj z iskrim, vendar kooperativnim značajem, je popoln islandski konj. Seveda je cilj rejcev, da so vsi konjevi hodi čim boljši in znotraj visoke kakovosti tudi čim bolj enakomerno razporejeni, čim bolj enakovredni. Ocene za najboljši in najslabši hod naj bi bili čim bolj približani. Vonarneisti ima to razmerje zelo dobro, saj je njegov najslabše ocenjeni hod kas (8,0), najbolje ocenjeni pa pas (9,5) – razlika je torej 1,5 točke. Povprečna razlika pri celotni populaciji je 2,5 točke; višje ocene ko prejme konj za neki hod, večja je po navadi razlika do najslabše ocenjenega hoda. Tako odgovorni za rejo pri FEIF želijo rejskemu ocenjevanju dodati tudi kriterij za razporeditev kakovosti posameznih hodov, ki bo pri skupni oceni imela precej veliko težo. Kajti ocena 10 za pas je vsekakor superlativna zadeva, vendar pa je konj s tako izrazitim pasom in z revnimi drugimi hodi neuporaben za splošno rabo.

Ali se rejska in športna islandska tekmovanja razlikujejo med seboj?

Da, zelo. Poznamo dve vrsti športnih tekmovanjih: tekmovanja gæðingar, ki jih izvajajo zlasti na Islandiji, a so vse bolj priljubljena tudi v Evropi, ter tekmovanja FIPO (tekmovanja po pravilih FEIF, svetovne rejske organizacije za islandce). Tekmovanja gæðingar vzpodbujajo predstavitev konjevih naravnih danosti (hitrost, nadržanost za posamezne hode, značaj, temperament), tekmovanja FEIF pa bolj tehnično dovršenost in natančnost odjahanih nalog. Zato se pogosto dogaja, da konji, ki blestijo na tekmah gæðingar, za tekme FEIF sploh niso uporabni, saj preveč temperamenten in samosvoj konj ne zmore brez napak izpeljati zahtevanih detajlov na tekmovanjih FEIF ali pa se zaradi tega izgubljata zahtevana eleganca in ubranost jahanja. In obratno: zelo poslušni in uspešni konji FEIF velikokrat nimajo dovolj temperamenta, volje in eksplozivnosti, da bi prepričali sodnike gæðingar, da bi jim podelili visoke ocene. Rejska ocenjevanja so precej bližje tekmovanjem gæðingar, vendar so med njimi še vedno razlike: pri rejskem tekmovanju npr. ni tranzicij v tempih posameznih hodov, prikaz posameznih hodov pa poteka na ravni stezi, dolgi 300 metrov (na športnih tekmovanjih so steze ovalne in dolge od 200 do 300 metrov), poleg tega pa so razlike tudi v podkovanju konja in uporabi uteži. Konji, ki nastopajo na rejskem tekmovanju, morajo imeti vse štiri noge podkovane s podkvami iste teže, na sprednjih nogah

Tölt – zaščitna znamka islandskih konj: čeprav zmore večhodnost še približno deset drugih pasem, se poznavalci mnogohodnih konj strinjajo, da je tölt islandca zagotovo najmehkejši, prirojeno eleganten in neprisljen; tölt je najimnitnejša lastnost islandskega konja. Pri töltu konj postavlja noge tako kot pri koraku (1-2-3-4), vendar je ritem hitrejši, akcija pa izrazitejša (pritegovanje sprednjih nog k prsim in od prsi naprej). Tölt je za jahača zelo udoben hod, saj se pri tem hodu konjevo telo giba naprej in nazaj in jahača ne sili iz sedla (kakor pri kasu).

pa se lahko uporabljajo zaščitni zvonci, ki ne smejo biti težji od 120 gramov. Tako je vidno, v kako dobrem naravnem ravnotežju je konj in kakšnega nastopa je sposoben brez pomagal (različne podkve, težji zvonci itd.). Večina konj ni sposobna enako kakovostnega nastopa brez uteži in težjih podkev, zato se priprave konj za rejska tekmovanja zelo razlikujejo od priprav za športna tekmovanja. Vendar pa obstajajo tudi konji (čeprav jih ni veliko), ki v istem hipu zmorejo enako kakovosten nastop v reji in športu. Med njimi je tudi Vonarneisti, ki je s to redko lastnostjo pritegnil pozornost strokovne javnosti: samo pol ure po tem, ko je blestel v rejskem delu tekmovanju, je nastopil tudi v težkem A – flokkur (peterohod po pravilih gæðingar) in zasedel tretje mesto z le 0,19 točke zaostanka za žrebcom Tónnom fra Ólafsbjergijem, ki je bil na letošnjem svetovnem prvenstvu v predtekmovanju prvi v peterohodu. Vonarneisti je vedno jahan le z lahkim zaščitnim podkovanjem, na tekmovanjih pa zaradi estetike uporabljamo 90 gramov težke bele kopitne ščitnike. Za Vonarneistija, ki ga odlikuje tudi izrazita naravna uravnoveženost v vseh hodih, razlike med rejskim in športnim tekmovanjem ni.

Enako nenavadno je tudi, kot je bilo že omenjeno, da je konj uspešen na tekmovanjih gæðingar in FIPO – takšni konji so zelo cenjeni, saj je tip konja 'top all-rounder', če se vrnemo nekoliko nazaj, cilj globalne reje islandcev.

Kako je Vonarneisti prišel v vaše življenje?

Vonarneisti je desetletni, na Islandiji rojeni žrebec novega tipa: visok, slok, gracilen, prožen, atletski, z dolgim vratom, s prefinjeno glavo in elegantnega splošnega videza. Je žrebec z enakomerno

Profesionalna nemška jahalka Steffi Kleis in Vonarneisti v hitrem töltu na nemškem državnem prvenstvu; za ta del sta si prislužila oceno 9,5. Tak odličen tölt je lahko samo rezultat elastičnega in dobro omišičenega telesa, izrazite akcije nog, mehкости na vajetih in izjemne volje ter pripravljenosti za delo.

in nadpovprečno razvitimi gibalnimi sposobnostmi in visoko akcijo nog v vseh hodih. Je zelo temperamenten, vendar s kooperativnim značajem. Njegova največja aduta (poleg imenitnega značaja) sta vsekakor tölt in pas. Tölt je mehak in prožen, akcija nog je visoka, konj dosega izjemne hitrosti, njegov pas pa so sodniki ocenili kot poletanje – velika hitrost, plavajoči dolgi koraki, brezhiben takt. V Evropo ga je uvozil priznan nemški rejec Uli Reber in ga v letu 2005 prvič prikazal v rejskem programu – že tedaj je Vonarneisti pokazal veliko nadarjenost in velik potencial za nadaljnja športna in rejska udejstvovanja. V tej fazi smo ga kupili kot športnega in rekreativnega konja za sina Timoteja; skupaj sta dosegla nekaj zelo spodobnih mednarodnih športnih rezultatov v štirihodih in töltu: bila sta večkratna prvaka avstrijskih prvenstev (zmagala sta tudi na državnem avstrijskem prvenstvu leta 2007) in večkratna prvaka slovenskih državnih prvenstev, osvojila sta tudi drugo mesto na državnem nemškem mladinskem prvenstvu 2007 (to je bilo v tem letu tekmovalje v Nemčiji z največ udeleženci), obenem pa imata še vedno najvišjo posamično oceno na mednarodnih tekmovanjih med vsemi slovenskimi jahači – 8,0 za hitri tempo tölt (švicarska sodnica Margrit Rusterholz).

Konec leta 2008, ko je bil Vonarneisti doma v Sloveniji na zaslužnih počitnicah, smo med dolgimi ježami v naravi ugotovili, da je dozorel v imenitnega peterohodnega konja. Neverjetno je začel ločevati pas in tölt in oboje tekel z izjemno preprostostjo in lahkostjo. Spomladi letos smo za pomoč prosili najboljšega rejskega jahača islandcev na svetu, Þórðurja Þorgeirssona z Islandije, ki je v tistem trenutku edini (poleg nas) verjel v nadpovprečne Vonarneistijeve jahalne sposobnosti. Vonarneisti je vso sezono s profesionalnimi jahači tekmoval na najpomembnejših športnih tekmovanjih in predstavitenih tekmovanjih za žrebce v Nemčiji: na Hengstschau Roderathu, Eichenhofu, Ellenbachu, nemškem državnem prvenstvu in Passchampionatu v Zachowu. Vrstile so se visoke uvrstitve in ocene: tölt T1 – najvišja skupna ocena v sezoni 7,66 (najvišja posamična ocena 9,5 za hitri tempo tölt); peterohod F1 – najvišja skupna ocena v sezoni 7,05 (najvišja posamična ocena 9,0 za pas); pas preizkus PP1 – najvišja skupna ocena v sezoni 6,98; gaedingar A-flokkur (peterohod po islandskem vzoru) – najvišja skupna ocena v sezoni 8,59 (najvišja posamična ocena 9,5 za pas). Vonarneisti je na nemškem državnem prvenstvu, ki je odločilno za oblikovanje državne ekipe za svetovno prvenstvo, za samo 0,09 točke zgrešil zmago v kombinaciji peterohoda in udeležbo na svetovnem prvenstvu.

Najbrž ima tudi odličen rodovnik.

Da, Vonarneistijevo rejsko kakovost določa tudi imeniten rodovnik. Je sin Oðurja frá Brúna, zelo nenavadnega žrebca z nasprotujočimi si lastnostmi, ki je zaradi svoje izjemne karizme dobil prostor med kulturnimi žrebci najelitnejših islandskih žrebcev vseh časov in ki je v sodobni in regulirani reji islandskih konj pustil globok pečat – ima 509 registriranih potomcev, od tega 167 rejsko ocenjenih. Vélikega Oðurja ni več in tudi njegovega semena niso shranili, zato je ambicioznim rejcem, ki so zainteresirani le za prvovrstno rejo islandcev, vse težje najti dobro rejsko ocenjene Oðurjeve potomce. Z Vonarneistijem, ki je trenutno najbolje ocenjeni Oðurjev moški potomec, kar zadeva jahalne sposobnosti in značaj, imajo rejci redko priložnost nadaljevati to visokokakovostno krvno linijo. Vonarneistijevi z njim primerljivi bratje in sestre po očetu so le trije: kobila List frá Vakurstöðum (10 za tölt, 9 za kas, 9,5 za značaj in voljo, 9 za vitez pod jahačem, 9,5 za počasni tölt), kobila Hryðja frá Hvoli (10 za pas, 9,5 za značaj in voljo) in žrebec Aaron frá Strandarhöfði (9,5 za tölt, 9 za značaj in voljo, 9,5 za vitez pod jahačem). Vsi trije spadajo v železni repertoar islandske elitne reje – Aaron je bil v letu 2008 najbolje prodajani žrebec v rejskem programu na Islandiji, za njegov skok pa so morali rejci odšteti 8.000 evrov. In če bi, denimo, želeli najeti kobilo List ali Hryðjo, da bi za vas imela žrebe, potem bi morali za njen najem plačati 50.000 evrov. Za obe kobili je ustanovljena čakalna lista.

Kakšni so vaši načrti z Vonarneistijem v prihodnjih letih?

O tem še razmišljam. Zagotovo ima v vrhunskem športnem smislu še veliko rezerve – zlasti v peterohodu po FIPO. Po drugi strani je dragocen rejski žrebec in iskan plemenjak. Pri vsem tem pa je Vonarneisti ostal tisto, kar smo iskali pri njem ob nakupu: zabaven, čudovit, temperamenten in popolnoma zanesljiv konj. Trenutno bi mu radi dali nekaj mesecev počitnic, počitek po napornih treningih in tekmah, ga jahali v naravi in uživali z njim. Za resnejše načrte si bomo vzeli čas. Nekaj pa je gotovo: Vonarneisti bo ostal z nami za vedno – z njim smo prehodili dolgo in naporno pot od dobrega do super konja. Vanj smo veliko vložili in verjeli. Lahko bi bilo vse zaman, tako pa smo dosegli nekaj nepojmljivega; vsak trenutek z njim je za nas neprecenljivo doživetje.

*Besedilo: M. M.
Foto: arhiv Agate Maček*